

Nota

**Rentebeleid en -
toerekening**

Gemeente Veldhoven

dd. 21 april 2009

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding.....	3
1.2	Inleiding	3
1.3	Wettelijk kader	3
Hoofdstuk 2	Nadere beschouwing rente beleid en –toerekening	4
Hoofdstuk 3	Huidige systematiek	4
Hoofdstuk 4	Nieuwe systematiek	4
4.1	Rente externe financiering	4
4.2	Rente interne financiering	5
4.3	Systematiek rentetoerekening	5
4.4	Formule rekenrente percentage	5
Bijlage I	Voorbeeld rekenrente percentage o.b.v. actuele informatie	7
Bijlage II	Financiële beheersverordening gemeente Veldhoven 2006	8
Bijlage III	Definities	9

Hoofdstuk 1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Als uitvloeisel van de afspraak tussen het college en de raad om de kaderstellende rol van de raad te willen verbeteren en hierbij het financiële beleid te betrekken is onder andere de doelstelling benoemd tot herijking van het financiële beleid. Deze herijking moet het inzicht verbeteren in het structureel evenwicht tussen baten en lasten in de begroting en de toereikendheid van de reserves.

In het aangenomen raadsvoorstel van 27 mei 2008 zijn gedragslijnen vastgelegd op het gebied van activering en afschrijving, reserverings- en voorzieningenbeleid, rentebeleid, beleid ten aanzien bouwgrondexploitaties en beleid ten aanzien van toerekening apparaatskosten. Deze gedragslijnen bevatten uitgangspunten, die financieel vertaald worden in de voorjaarsnota en beleidsmatig uitgewerkt worden in afzonderlijk vast te stellen beleidsnota's per onderwerp.

In dit voorstel zijn de achtergronden en afwegingen van het vernieuwde beleid met betrekking tot rente beschreven en wordt de nota "Rentebeleid en -toerekening" gepresenteerd.

1.2 Inleiding

Deze nota gaat met name in op de wijze van begroten en verantwoorden van rentelasten en -baten in de begroting en rekening en de verdeling (toerekening) van deze lasten. Richtlijnen en kaders met betrekking tot het aantrekken van financiering of het uitzetten van tijdelijk overtollige middelen liggen reeds vast in het treasury statuut en het uitvoeringsprogramma treasury.

1.3 Wettelijk kader

De raad stelt bij verordening de uitgangspunten voor het financiële beleid, het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie vast. Dit gebeurt op grond van Gemeentewet artikel 212 en heeft gestalte gekregen in de "Financiële beheersverordening gemeente Veldhoven 2006". Deze verordening is door de gemeenteraad op 20 juni 2006 vastgesteld. In artikel 13 kostprijsberekening van deze verordening wordt verwezen naar de nota kostentoerekening. Hoewel rente een onderdeel is van de kostprijs zijn er specifieke aandachtspunten. Vandaar dat deze beleidsnota zowel het rentebeleid als de rentetoerekening concretiseert. In de financiële beheersverordening wordt een verwijzing opgenomen naar de nota rentebeleid en -toerekening.

In het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) zijn geen nadere bepalingen opgenomen omtrent rentebeleid of -toerekening.

Hoofdstuk 2 Nadere beschouwing rente beleid en – toerekening

Bij veel gemeenten is het gebruikelijk om rente interne financiering te begroten. Hieronder wordt verstaan bespaarde- en aan reserves toegevoegde rente. De bespaarde rente wordt vervolgens weer ten gunste van de exploitatie gebracht. De gedachte die hierachter zit is dat het feitelijk voor de rentelasten op een product niet uitmaakt of hiervoor externe financiering is aangetrokken of dat het uit eigen middelen gefinancierd is. De systematiek heeft tot doel de invloed van de financieringswijze op de producten te beperken (interne- versus externe financiering). De rente toevoeging aan reserves heeft vaak als doel om (bepaalde) reserves waardevast te maken.

Voor de toerekening van rente is het gebruikelijk om in combinatie met de hierboven gepresenteerde rente van interne financiering de rente omslag methode te gebruiken. Dit betekent dat de totale rentelast (van externe- als interne financiering) middels een omslagpercentage (totale rentelast / boekwaarde activa inclusief bouwgrondexploitatie) doorbelast wordt aan zowel producten in exploitatie als de bouwgrondexploitatie (balans).

Reeds bij de herijking van het financiële beleid (27 mei 2008) is besloten dat:

- De noodzaak om rente aan reserves toe te voegen vervalt op het moment dat periodiek de hoogte van de reserves wordt bepaald zodat rentetoevoeging met het oog op waardevastheid niet meer nodig is;
- De systematiek van bespaarde rente het inzicht in het feitelijke renteresultaat vertroebelt. Het betreft het onnodig rondpompen van geld. Het doel om de invloed van de financieringswijze op producten te beperken kan ook op een andere wijze worden bereikt;
- Om de kostendekkendheid van aan derden door te berekenen diensten zichtbaar te maken in de begroting, de bij de doorbelasting gehanteerde omslagrente wordt vervangen door een marktconforme rekenrente die periodiek wordt vastgesteld.

Hoofdstuk 3 Huidige systematiek

In de begroting 2009 is op basis van de herijking van het financiële beleid, voor het eerst de systematiek van rente interne financiering vervallen en is een rekenrente gehanteerd van 4,3%. Voor de bepaling van de hoogte van de rekenrente is echter nog geen objectief kader vastgesteld.

Hoofdstuk 4 Nieuwe systematiek

4.1 Rente externe financiering

Begroting

- rentelasten en –baten van externe financiering worden in de begroting geraamd op basis van de uit de liquiditeitenprognose voortvloeiende rente lasten of –baten van externe financiering. De liquiditeitenprognose bevat de financierings-, investerings- en exploitatiekasstromen. De investeringskasstromen zijn gebaseerd op meerjarige investeringsplannen en het meerjarenperspectief bouwgrondexploitatie;
- rentelasten van nieuwe volgens prognose aan te trekken middelen (kort en lang) worden geraamd op basis van, op het moment van opstellen, actuele percentages behorende bij de looptijd;

- in het geval van (tijdelijke) financieringsoverschotten worden de rentebaten van dit overschot geraamd op basis van op dat moment actuele percentages;

Rekening

- in de rekening worden rentelasten en –baten verantwoord op basis van werkelijke uitgaven en inkomsten en rekening houdend met nog te betalen en nog te ontvangen rente;

4.2 Rente interne financiering

Begroting en rekening

- er wordt geen bespaarde rente geraamd en verantwoord;
- er wordt geen rente toegevoegd aan reserves;

4.3 Systematiek rentetoerekening

Rente is een onderdeel van de kostprijs van een product. Vandaar dat rentelasten evenals overheadkosten toegerekend worden aan producten. Rente kan worden gezien als de kostprijs van het kapitaalbeslag. Hierdoor wordt de invloed van de financieringswijze (eigen middelen of aan te trekken lening) op de producten geëlimineerd. Ook wordt hiermee bereikt dat de kostendekkendheid van aan derden door te berekenen diensten zichtbaar wordt gemaakt in de begroting. De meest voor de hand liggende verdelingsmethodiek is toerekening op basis van boekwaarde van activa. Hiermee wordt bereikt dat kapitaalintensieve activiteiten/producten de meeste rentelasten dragen. Het rentebedrag dat wordt toegerekend aan een product is de uitkomst van de boekwaarde x het rekenrente percentage.

De hoofdregel is dat er geen rente tijdens vervaardiging van een actief wordt geactiveerd (dus niet opnemen in de kostprijs). Pas vanaf het moment van ingebruikname van een investering worden rentelasten toegerekend aan het product waarvoor het actief wordt gebruikt. De rentelasten worden toegerekend op basis van de boekwaarde van de vaste activa per 1 januari van het betreffende begrotingsjaar.

De uitzondering op de hoofdregel heeft betrekking op de uitgaven in de bouwgrondexploitatie. Deze investeringen hebben een langlopend karakter. Om de kosten van het kapitaalbeslag in de kostprijs op te nemen wordt over het tijdvak van vervaardiging aan het complex rente toegerekend. De rentelast over de boekwaarde per 1 januari van het betreffende begrotingsjaar wordt toegevoegd aan de activa op de balans.

In de jaarrekening vindt op gelijke wijze toerekening van rente plaats met dien verstande dat op basis van werkelijke boekwaarde activa en BGE rente wordt toegerekend tegen het bij de begroting gehanteerde rekenrente percentage.

4.4 Formule rekenrente percentage

Met het hanteren van een rekenrente percentage willen we voorkomen dat er grote schommelingen in het percentage van jaar tot jaar ontstaan. Dit in verband met de grote invloed die de rente heeft op de beoordeling van de haalbaarheid van een bouwgrondexploitatie (BGE). Dit wordt vooral veroorzaakt door het kapitaalintensieve karakter van BGE en de lange looptijd.

Grote schommelingen in de rente kunnen ook (ongewenste) grote fluctuaties veroorzaken in vast te stellen tarieven van kostendekkende producten.

Om die ongewenste schommelingen te voorkomen wordt de rekenrente gebaseerd op het gemiddelde van:

- a) de huidige marktrente;
- b) de prognose van de marktrente over één jaar;
- c) de feitelijke rentedruk;
- d) het rekenrente percentage van voorgaand begrotingsjaar

Deze rekenrente (afgerond op 1 decimaal) wordt jaarlijks berekend en in de meerjarenbegroting voor de komende vier jaar gehanteerd.

Ter bevordering van transparantie en objectiviteit wordt hier gedefinieerd welke rentes worden gehanteerd:

- a) huidige marktrente: het gemiddelde van de afgelopen maand van de gepubliceerde tarieven voor een 10-jaars fixe lening bij de Bank Nederlandse Gemeenten op het moment van het opstellen van de begroting
- b) prognose van de marktrente over één jaar: prognose van de 10-jaars SWAP¹ rente over 1 jaar gebaseerd op de voorspellingen van een aantal grote banken
- c) feitelijke rentedruk: gemiddeld gewogen rentepercentage van de eigen opgenomen geldleningen op het moment van opstellen van de begroting
- d) het rekenrente percentage van voorgaand begrotingsjaar: het in de laatst vastgestelde begroting gehanteerde rekenrente percentage

¹ 10-jaars swap rente, ook wel Interest Rate Swap (IRS) is een ankerpunt wat gehanteerd wordt voor de lange rente, de rente op de kapitaalmarkt.

Bijlage I Voorbeeld rekenrente percentage o.b.v. actuele informatie

- a) de huidige gemiddelde marktrente van een 10-jaars fixe lening bij Bank Nederlandse Gemeenten bedraagt over de maand maart 2009 4,75%
 - b) de op 20 maart gepubliceerde prognose van de 10 jaars swap rente over 1 jaar is 4,95% (inclusief liquiditeitenopslag)
 - c) gemiddelde rente van de huidige leningenportefeuille over 2009 is 4,16%
 - d) de in de begroting 2009 gehanteerde rekenrente is 4,30%
- Dit zou leiden tot een rekenrente percentage voor de meerjarenbegroting 2010-2013 van $(4,75 + 4,95 + 4,16 + 4,30)/4 = 4,5\%$

Bijlage II Financiële beheersverordening gemeente Veldhoven 2006

Titel 2. Financiële positie

Kaderstellen

Artikel 13. Kostprijsberekening

Het bepalen van de kostprijs van geraamde producten en diensten van de gemeente Veldhoven dient te geschieden conform de door de Raad vastgestelde nota kostentoerekening.

Toe te voegen artikel aan de financiële beheersverordening:

Artikel 13a. Rente beleid en toerekening

1. Voor het algemene beleid ten aanzien van rentebeleid en -toerekening geldt het beleid zoals geformuleerd in de door de raad vastgestelde nota rentebeleid en rentetoerekening.
2. De in lid 1 genoemde nota behandelt:
 - a. de rente externe financiering;
 - b. de rente interne financiering;
 - c. de systematiek rentetoerekening;
 - d. de formule rekenrentepercentage.

Bijlage III Definities

Om een goed beeld te krijgen van het rentebeleid en rente toerekeningsbeleid worden hieronder een aantal kernbegrippen beschreven.

Vermogen is het totaal van de kapitaalsbestanddelen ter financiering van de bezittingen (activa) op de balans. Het vermogen wordt gepresenteerd op de passivazijde van de balans.

Eigen vermogen is dat deel van het vermogen waarvoor geen verplichten jegens derden bestaan.

Vreemd vermogen betreft de bestaande verplichtingen van de gemeente aan derden die resulteren in een uitstroom van middelen.

Rente externe financiering is de vergoeding die verschuldigd is aan kapitaalverstrekkers van vreemd vermogen. Het benodigde kapitaal wordt betrokken van buiten de onderneming.

Rente interne financiering is de aan reserves toegerekende rente en bespaarde rente.

Bespaarde rente is berekende vergoeding over het eigen vermogen die ten gunste komt van de exploitatie.

Rente omslag is de methodiek om rentelasten toe te rekenen op basis van een omslagpercentage, dat als volgt wordt berekend: totale rentelast interne- en externe financiering ÷ boekwaarde activa en bouwgrondexploitatie.

Rekenrente is de methodiek om rentelasten toe te rekenen op basis van een volgens een bepaald stamien bepaald rentepercentage. Bij een marktconform rekenpercentage zal het stamien zijn afgestemd op marktrenteontwikkelingen.